

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка

Філологічний факультет

Катедра загального мовознавства

Затверджено

на засіданні катедри
загального мовознавства
філологічного факультету
Львівського національного університету імені
Івана Франка
(протокол № 1 від 30.08 2022 р.)

Завідувач катедри _____ Ф.С. Бацевич

Силабус з навчальної дисципліни

«Вступ до мовознавства»,

що викладається в межах ОПП «Болгарська мова та література», «Польська мова та література», «Хорватська мова та література», «Чеська мова та література»

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для здобувачів

зі спеціальності 035 Філологія

Львів

Силабус курсу «Вступ до мовознавства»

2022/2023 навчального року

Назва дисципліни	Вступ до мовознавства
Адреса викладання дисципліни	Львівський національний університет ім. Івана Франка м. Львів, вул. Університетська, 1.
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Філологічний факультет, кафедра загального мовознавства
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань – 03 Гуманітарні науки. Спеціальність – 035 Філологія. Спеціалізації – 035.032 болгарська мова та література (переклад включно); 035.033 польська мова та література (переклад включно); 035.037 хорватська мова та література (переклад включно); 035.038 чеська мова та література (переклад включно)
Викладачі дисципліни	Григорук Світлана Іллівна, кандидат філологічних наук, доцент катедри загального мовознавства
Контактна інформація викладачів	svitlana.hryhoruk@lnu.edu.ua https://philology.lnu.edu.ua/employee/hryhoruk-svitlana
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Консультації в день проведення лекційних занять (за адресою: вул.Університетська, 1, ауд.343) або онлайн-консультації за попередньою домовленістю.
Сторінка дисципліни	https://philology.lnu.edu.ua/course/vstup-do-movoznavstva
Інформація про дисципліну	Дисципліна «Вступ до мовознавства» є нормативною дисципліною зі спеціальності 035 Філологія для освітніх програм «Болгарська мова та література», «Польська мова та література», «Хорватська мова та література», «Чеська мова та література», яка викладається в 2 семестрі в обсязі 3 кредитів ЄКТС.
Коротка анотація курсу	<p>Нормативний курс «Вступ до мовознавства» призначений для студентів-бакалаврів першого року навчання філологічного факультету. Цей пропедевтичний курс покликаний ознайомити студентів-славістів з базовими теоретичними поняттями мовознавства; дати уявлення про природу та сутність мови, її функції, системність, ієрархічну будову, закономірності розвитку та про методи лінгвістичного дослідження.</p> <p>Дисципліна «Вступ до мовознавства» дає студентові знання основних проблем сучасного мовознавства; розуміння системно-структурного підходу до мови; вчить осмислювати сутність дихотомії "мова – мовлення"; знайомить з проблематикою фонетики, фонології, лексикології, морфології, синтаксису; типами класифікацій мов світу тощо.</p> <p>Практичне призначення курсу: оволодіння лінгвістичним термінологічним апаратом; вироблення навичок практичного застосування теоретичних знань у подальшій професійній діяльності при викладанні мови спеціалізації та у перекладацькій практиці.</p> <p>Курс «Вступ до мовознавства» – важливий і необхідний компонент програми професійної філологічної освіти. Вивчаючи цю</p>

	дисципліну, студенти мають можливість випрацювати системне мислення, здатність синтезувати й самостійно аналізувати мовні явища.
<p>Мета та цілі дисципліни</p>	<p>Мета вивчення нормативної пропедевтичної дисципліни «Вступ до мовознавства» – ознайомити студентів з базовими теоретичними поняттями мовознавства; дати уявлення про природу та сутність мови, її функції, системність, ієрархічну будову, закономірності розвитку та про методи лінгвістичного дослідження.</p> <p>Загальнотеоретичні цілі курсу «Вступ до мовознавства»:</p> <ul style="list-style-type: none"> • визначити об’єкт і предмет вивчення мовознавства; • показати зв’язок мовознавства з іншими науками; • ознайомити студентів з різними галузями мовознавства та їх проблематикою; • описати найважливіші функції мови; • показати зв'язок мови і мислення; • розкрити природу мовного знака; • ознайомити студентів з різними поглядами на мову, з різним розумінням її походження та сутності; • розглянути структурні рівні мови; • з’ясувати характер відмінностей між одиницями мовних рівнів; • познайомити студентів з історією письма; • розглянути класифікації мов світу за різними критеріями; • дати характеристику базовим методам і прийомам лінгвістичного дослідження. <p>Практичні цілі курсу «Вступ до мовознавства» вбачаємо в тому, щоб навчити студентів:</p> <ul style="list-style-type: none"> • користуватися лінгвістичним термінологічним апаратом; • усвідомлювати зв’язок між окремими структурними мовними явищами; • розпізнавати мовні одиниці в різних контекстах функціонування; • класифікувати мовні одиниці, застосовуючи різні методи дослідження; • розпізнавати та характеризувати типи мовних знаків; • характеризувати особливості фонологічних систем мов світу; • визначати характерні риси лексико-семантичних систем мов світу; • розуміти особливості граматичної будови різних мов світу; • характеризувати мови світу за критеріями генеалогічної та типологічної класифікацій; • використовувати набуті знання у практиці викладання мови спеціалізації та у перекладацькій діяльності.
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p><i>1. Основна</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бевзенко С.П. Вступ до мовознавства: Короткий нарис: Навч. посібник. – К.: Вища школа, 2006. 2. Білецький А.О. Про мову і мовознавство: Навч. посібник. – К.: АртЕк, 1997. 3. Вступ до мовознавства: Підручник /За ред. І.О. Голубовської. – К.: ВЦ «Академія», 2016. 4. Дрогомирецький П.П., Пена Л.І. Вступ до мовознавства: Навч.-методичний посібник. – Івано-

Франківськ: Фоліант, 2015

5. Карпенко Ю.О. Вступ до мовознавства: Підручник. – К.; Одеса: Либідь, 1991.
6. Кочерган М.П. Вступ до мовознавства: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. – К.: Видавничий центр «Академія», 2006.
7. Левицький А.Е., Сингаївська А.В., Славова Л.Л. Вступ до мовознавства: Навч. посібник. – К.: Центр навч. літератури, 2006.
8. Сосюр Ф. де. Курс загальної лінгвістики. – К.: Основи, 1998.
9. Ющук І.П. Вступ до мовознавства: Навч. посібник. – К.: Рута, 2000.

2. Додаткова

1. Бацевич Ф. С., Сваричевська Л. Ю. Тестові завдання до курсу “Вступ до мовознавства”. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2004. – 126 с.
2. Брайчевський М. Походження слов'янської писемності. – К., 1998.
3. Булаховський Л.А Нариси з загального мовознавства: Серія друга // Вибр. Праці: в 5-ти т. – К., 1975. – Т. I.
4. Гонтарук Л.В. Науково-методичні рекомендації до «Вступу до мовознавства». – Львів, 2015. – 32 с.
5. Дорошенко С.І., Дудик П.С Вступ до мовознавства. – К., 1974.
6. Кочерган М.П. Загальне мовознавство: Підручник. – К.: Видавничий центр «Академія», 2006.
7. Півторак Г. Українці: звідки ми і наша мова. – К., 1993.
8. Потапенко О.І. Цікаве мовознавство. – Біла Церква, 1996.
9. Царук О. Українська мова серед інших слов'янських: етнологічні та граматичні параметри. – Дніпропетровськ, 1998.

3. Збірники вправ, хрестоматії

1. Доленко М.Т. Вступ до мовознавства: Збірник вправ і завдань. – К., 1975.
2. Донець Л.С, Мацько Л.І. Вступ до мовознавства: Практикум. – К., 1989.

4. Словники, енциклопедії

1. Ганич Д.І., Олійник І.С. Словник лінгвістичних термінів. – К., 1985.
2. Кротевич Є.В., Родзевич Н.С. Словник лінгвістичних термінів. – К., 1957.
3. Левицький Ю.М. Мови світу: енциклопедичний довідник. – Львів, 1998.
4. Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія. – Полтава: Довкілля-К, 2010.
5. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика:

	<p>термінологічна енциклопедія. – Полтава: Довкілля-К, 2006.</p> <p>6. Українська мова: енциклопедія / НАН України, Ін-т мовознав. ім.О.О.Потебні, Ін-т укр. мови; редкол.: В. М. Русанівський [та ін.]. – Вид. 2-ге, випр. і допов. – Київ: Вид-во "Українська енциклопедія" ім.М.П.Бажана, 2004.</p> <p>7. Штерн І.Б. Вибрані топіки та лексикон сучасної лінгвістики: енциклопедичний словник. – К.: АтрЕк, 1998.</p> <p>8. Encyklopedia językoznawstwa ogólnego.–Wrocław; Warszawa; Kraków.–1993.</p> <p>9. The Encyclopedia of Language and Linguistics / R. E. Asher (ed.). – Oxford, N. Y.: Pergamon Press, 1994. – Vol. 1–10.</p>
Тривалість курсу	Один семестр (2-й)
Обсяг курсу	Загальний обсяг – 90 годин, у т. ч. 16 годин лекційних, 16 годин практичних і 58 годин самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	<p>Після завершення цього курсу студент буде знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • базову лінгвістичну термінологію; • основні проблеми і напрями сучасного мовознавства; • основні риси історичного мовознавства; • погляди на природу мови; гіпотези її походження; • функції мови; • сутність системно-структурного підходу до мови; • особливості семіотичного аспекту мовознавства; • зв'язок мови і мислення; • сутність дихотомії “мова” і “мовлення”; • основні мовні рівні та їх одиниці; проміжні мовні рівні; • етапи і форми розвитку письма; • критерії розрізнення та специфіку проблематики фонетики і фонології; • аспекти вивчення лексикології: семасіологію, ономасіологію, етимологію; • основні поняття та категорії граматики, особливості їх вияву у мовах різної будови; • типи класифікацій мов світу; <p>уміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • давати визначення лінгвістичних термінів, передбачених програмою; • розпізнавати різні типи мовних знаків; • розрізняти одиниці різних мовних рівнів у різних контекстних умовах; • визначати парадигматичні, синтагматичні й ієрархічні відношення між мовними одиницями; • аналізувати звуки мов світу в акустичному, артикуляційному та функціональному аспектах; • характеризувати лексичні одиниці різних мов з погляду семасіології та ономасіології; • визначати особливості граматичної будови різних мов світу;

	<ul style="list-style-type: none"> • застосовувати методи лінгвістичних досліджень для аналізу одиниць різних рівнів мови та мовлення; • визначати місце конкретної мови за генеалогічною та типологічною класифікаціями мов світу; • застосувати набуті теоретичні знання у практиці викладання мови спеціалізації та у перекладацькій діяльності.
Ключові слова	Мовознавство, лінгвістика, мова, мовлення, мовленнєва діяльність, мовна система, рівень мовної структури, мовні універсалиї, функції мови, фонетика, фонологія, графіка, лексикологія, фразеологія, граматики, морфологія, синтаксис, граматичні категорії, граматичні значення, граматичні способи, граматичні форми, фонема, морфема, лексема, речення, висловлення, генеалогічна класифікація мов, типологічна класифікація мов.
Формат курсу	Очний
Теми	* СХЕМА КУРСУ
Підсумковий контроль, форма	Іспит
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з таких дисциплін: сучасна українська літературна мова, іноземна мова, старослов'янська мова, сучасна слов'янська мова (мова спеціалізації), вступ до слов'янської філології.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Викладач використовує такі навчальні методи: - за типом пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративний, проблемне викладання, частково-пошуковий (евристичний), дослідницький методи; - за дидактичними завданнями: словесні - лекція, евристична бесіда, навчальна дискусія; наочні - ілюстрація, демонстрація; практичні - робота з текстом, реферати, самостійні дослідницькі письмові роботи студентів; - інтерактивні методи: робота в міні-групах.
Необхідне обладнання	Проектор, екран, ноутбук, доступ до інтернету.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються так: • робота на практичних заняттях: 20% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 20; • виконання 2-х модульних контрольних робіт: 30 семестрової оцінки; максимальна кількість балів 30; • екзамен: 50% семестрової оцінки. Максимальна кількість балів 50. Підсумкова максимальна кількість балів - 100. Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. Враховується активність студентів під час практичних занять. Письмові роботи. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента (відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування) є підставою для її незарахування викладачем. Студенти зобов'язані дотримуватися строків, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.
Питання до іспиту	1. Об'єкт і предмет дослідження мовознавства. Розділи мовознавства.

2. Завдання та проблематика пропедевтичного курсу «Вступ до мовознавства».
3. Зв'язок мовознавства з гуманітарними та природничими науками.
4. Абсолютні та статистичні мовні універсалії.
5. Методи лінгвістичних досліджень: описовий, порівняльно-історичний, зіставний.
6. Методики структурного методу.
7. Соціолінгвістичні, психолінгвістичні, математичні методи у вивченні мовних явищ.
8. Функції мови.
9. Погляди на природу мови.
10. Гіпотези походження мови. Теорії моногенезу та полігенезу.
11. Зв'язок мови і мислення. Вербальне та невербальне мислення.
12. Зовнішні та внутрішні причини мовних змін.
Основні процеси розвитку мов. Схрещення мов.
Мови міжетнічного спілкування.
13. Поняття «мова», «мовлення», «мовленнєва діяльність».
Ознаки, за якими розмежовують мову і мовлення.
14. Мова як універсальна знакова система:
15. Система та структура мови. Основні мовні рівні та їх одиниці.
Проміжні мовні рівні.
16. Парадигматичні, синтагматичні й ієрархічні відношення між мовними одиницями.
17. Етапи і форми розвитку письма: предметне, піктографічне, ідеографічне (ієрогліфічне) письмо.
18. Фонографічне письмо: складове (силабічне), консонантне, буквено-звукове.
Походження латиниці та кирилиці.
19. Графіка. Складовий принцип графіки. Сім'ї алфавітів.
20. Предмет фонетики, її практичне значення. Розділи фонетики.
21. Аспекти вивчення звуків мовлення.
Фізичний аспект у вивченні звуків.
22. Артикуляційний аспект: мовленнєвий апарат; фази артикуляції звука; артикуляційна база мови.
23. Параметри класифікації голосних звуків у мовах світу.
24. Параметри класифікації приголосних звуків у мовах світу.
25. Фонетичне членування мовленнєвого потоку.
26. Сонорна теорія складу. Складотворчі звуки у мовах світу.
Типи складів за структурою.
27. Просодичні засоби. Наголос. Типи словесного наголосу в мовах світу.
Проклітики, енклітики.
28. Інтонація, її компоненти.
29. Позиційні звукові зміни: редукція голосних (кількісна, якісна), оглушення дзвінких приголосних, протеза.
30. Комбінаторні звукові зміни: акомодация, асиміляція, дисиміляція, гаплогія, дієреза, епентеза, метатеза, субституція.
31. Фонологія як наука. Поняття фонем. Відмінність між фонемою та звуком.

- Диференційні та інтегральні ознаки фонем.
32. Фонологічні системи мов світу (співвідношення голосних і приголосних фонем). Сильні та слабкі позиції фонем. Алофони (варіанти, варіації) фонем.
33. Опозиції фонем.
34. Предмет лексикології та її розділи.
Слово як об'єкт вивчення лексикології.. Основні ознаки слова.
Відмінність слова від морфеми та словосполучення.
35. Типи слів за способом номінації.
36. Елементи семантичної структури слова:
семема (лексико-семантичний варіант), архісема, диференційні семи.
37. Типи лексичних значень слова. Співвідношення слова і поняття.
38. Полісемія (багатозначність) слова. Способи перенесення назви.
39. Етимологія.
Внутрішня форма слова (мотивованість).
Деетимологізація. Народна етимологія.
42. Парадигматичні відношення у лексиці.
Лексико-семантичне поле, лексико-семантична група.
Гіпероніми, гіпоніми.
43. Синонімічний ряд. Домінанта.
Класифікація синонімів.
44. Класифікація антонімів. Конверсиви. Енантіосемія.
45. Класифікація омонімів. Міжмовні омоніми.
Пароніми.
46. Способи запозичень.
47. Відмінності між фразеологічними та вільними словосполученнями.
Класифікація фразеологізмів.
48. Предмет та розділи граматики.
Основні одиниці морфологічного та синтаксичного рівнів мови.
Словотвір як проміжний рівень.
49. План змісту і план вираження у граматиці.
Відмінність граматичного значення від лексичного.
Типи граматичних значень.
50. Типи граматичних форм.
Парадигма.
51. Види морфем.
Формотворчі та словотворчі афікси.
52. Синтетичні та аналітичні способи вираження граматичних значень.
53. Типи граматичних категорій
Грамматичні категорії імен і дієслів у мовах світу.
54. Критерії виділення частин мови.
Система частин мови у мовах світу.
55. Одиниці вивчення синтаксису: словосполучення, речення (відмінність між ними).
Типи синтаксичних зв'язків слів у мовах світу.
56. Типи словосполучень.
57. Основні ознаки речення.

	<p>58. Типи речень.</p> <p>59. Речення (структурна модель) як одиниця мови, висловлення як його вираження у мовленні. Актуальне членування речення.</p> <p>60. Класифікація мов за критерієм походження (генеалогічна класифікація). Розробники порівняльно-історичного методу: Ф.Бопп, Р.-К.Раск, О.Х.Востоков. Родовідне дерево А.Шлейхера.</p> <p>61. Характеристика індоєвропейської мовної сім'ї (слов'янська, германська, романська групи).</p> <p>62. Класифікація мов за критерієм їх будови (типологічна класифікація). Розробники типологічної класифікації мов: Ф. і А.Шлегелі, В. фон Гумбольдт.</p>
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

СХЕМА КУРСУ

Тиж. / год.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)	Література	Завдання, год.	Термін виконання
МОДУЛЬ І. Змістовий модуль 1. Мовознавство як наука. Природа, функції, походження та розвиток мови. Мова як системно-структурне утворення.					
1 т. 2 год.	<p>Тема лекції 1: Мовознавство як наука. «Вступ до мовознавства» як навчальна дисципліна.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Об'єкт і предмет дослідження мовознавства. Розділи мовознавства. 2. Завдання та проблематика пропедевтичного курсу «Вступ до мовознавства». 3. Зв'язок мовознавства з гуманітарними та природничими науками. Інтердисциплінарні напрями сучасного мовознавства. 4. Методи і прийоми лінгвістичних досліджень: описовий, порівняльно-історичний, зіставний. 5. Методики структурного методу. 6. Соціолінгвістичні, психолінгвістичні, математичні методи у вивченні мовних явищ. 7. Абсолютні та статистичні мовні універсалії. 	лекція	<p>Сосюр Ф. де. Курс загальної лінгвістики. – К.: Основи, 1998. – С. 34-36.</p> <p>Карпенко Ю.О. Вступ до мовознавства: Підручник. – К.; Одеса: Либідь, 1991.– С. 5-9, 11-15, 50-51.</p> <p>Кочерган М.П. Вступ до мовознавства: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. – К.: Видавничий центр «Академія», 2006. – С. 7-17, 35-37.</p> <p>Бевзенко С.П. Вступ до мовознавства: Короткий нарис: Навч. посібник. – К.: Вища школа, 2006.</p> <p>Дрогомирецький П.П., Пена Л.І. Вступ до мовознавства: Навч.-методичний посібник. – Івано-Франківськ: Фоліант, 2015.</p> <p>Ющук І.П. Вступ до мовознавства: Навч. посібник. – К.: Рута, 2000.</p> <p>Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія.</p>	<p>Опрацювання підручників, навчальних посібників та лінгвістичних енциклопедій за темою заняття.</p> <p>Законспектувати основні положення розділу «Внутрішні та зовнішні елементи мови» з праці Ф. де Сосюра «Курс загальної лінгвістики» (К.: Основи, 1998. – С.34-36).</p> <p>3 год.</p>	1 т.

			<p>– Полтава: Довкілля-К, 2010. Українська мова: енциклопедія / НАН України, Ін-т мовознав. ім.О.О.Потебні, Ін-т укр. мови; редкол.: В. М. Русанівський [та ін.]. – К.: Вид-во "Українська енциклопедія" ім.М.П.Бажана, 2004.</p>		
2 т. 2 год.	<p>Тема практичного заняття 1: Об'єкт, предмет вивчення та розділи мовознавства. Методи лінгвістичних досліджень.</p> <p>1. Об'єкт і предмет дослідження мовознавства. Розділи мовознавства:</p> <ul style="list-style-type: none"> • загальне – конкретне • теоретичне – прикладне, • синхронічне – діахронічне, • типологічне – порівняльно-історичне. <p>2. Завдання та проблематика пропедевтичного курсу «Вступ до мовознавства».</p> <p>3. Зв'язок мовознавства з гуманітарними та природничими науками. Інтердисциплінарні напрями сучасного мовознавства.</p> <p>4. Методи лінгвістичних досліджень:</p> <ul style="list-style-type: none"> • описовий • порівняльно-історичний • зіставний. <p>5. Методики структурного методу:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дистрибутивний аналіз, • аналіз за безпосередніми складниками 	практичне заняття	<p>Сосюр Ф. де. Курс загальної лінгвістики. – К.: Основи, 1998. – С. 34-36.</p> <p>Карпенко Ю.О. Вступ до мовознавства: Підручник. – К.; Одеса: Либідь, 1991. – С. 5-9, 11-15, 50-51.</p> <p>Кочерган М.П. Вступ до мовознавства: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. – К.: Видавничий центр «Академія», 2006. – С. 7-17, 35-37.</p> <p>Бевзенко С.П. Вступ до мовознавства: Короткий нарис: Навч. посібник. – К.: Вища школа, 2006.</p> <p>Дрогомирецький П.П., Пена Л.І. Вступ до мовознавства: Навч.-методичний посібник. – Івано-Франківськ: Фоліант, 2015.</p> <p>Ющук І.П. Вступ до мовознавства: Навч. посібник. – К.: Рута, 2000.</p> <p>Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія. – Полтава: Довкілля-К, 2010. Українська мова:</p>	<p>Укладання глосарію лінгвістичних термінів: <i>мовознавство (лінгвістика); загальне, конкретне, теоретичне, прикладне, синхронічне, діахронічне, типологічне, порівняльно-історичне мовознавство; соціолінгвістика, етнолінгвістика, психолінгвістика, нейролінгвістика, когнітивна лінгвістика, лінгвогеографія, лінгвосеміотика, статистична лінгвістика, комп'ютерна лінгвістика; описовий, зіставний, порівняльно-історичний методи; структурний метод: дистрибутивний аналіз, аналіз за безпосередніми складниками, трансформаційний аналіз, компонентний аналіз; соціолінгвістичні, психолінгвістичні, математичні методи у вивченні мовних явищ; абсолютні, статистичні мовні універсалиї.</i></p>	2 т.

	<ul style="list-style-type: none"> • трансформаційний аналіз • компонентний аналіз. <p>6. Соціолінгвістичні, психолінгвістичні, математичні методи у вивченні мовних явищ.</p> <p>7. Абсолютні та статистичні мовні універсалиї.</p>		<p>енциклопедія / НАН України, Ін-т мовознав. ім.О.О.Потебні, Ін-т укр. мови; редкол.: В. М. Русанівський [та ін.]. – К.: Вид-во "Українська енциклопедія" ім.М.П.Бажана , 2004.</p>	4 год.	
3 т. 2 год.	<p>Тема лекції 2: Природа, функції, походження та розвиток мови.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Погляди на природу мови: біологічна, психологічна та соціальна концепції. 2. Гіпотези походження мови. Теорії моногенезу та полігенезу. 3. Функції мови. 4. Закономірності розвитку мов. Зовнішні та внутрішні причини мовних змін. Основні процеси розвитку мов. 5. Мови міжетнічного спілкування. 	лекція	<p>Карпенко Ю.О. Вступ до мовознавства: Підручник. – К.; Одеса: Либідь, 1991.– С. 28-38, 187-202.</p> <p>Кочерган М.П. Вступ до мовознавства: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. – К.: Видавничий центр «Академія», 2006. – С.18-22, 26-29, 39-55.</p> <p>Бевзенко С.П. Вступ до мовознавства: Короткий нарис: Навч. посібник. – К.: Вища школа, 2006.</p> <p>Дрогомирецький П.П., Пена Л.І. Вступ до мовознавства: Навч.-методичний посібник. – Івано-Франківськ: Фоліант, 2015.</p> <p>Ющук І.П. Вступ до мовознавства: Навч. посібник. – К.: Рута, 2000.</p> <p>Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія. – Полтава: Довкілля-К, 2010.</p> <p>Українська мова: енциклопедія / НАН України, Ін-т мовознав. ім.О.О.Потебні, Ін-т укр. мови; редкол.: В. М. Русанівський [та ін.]. –</p>	<p>Опрацювання підручників, навчальних посібників та лінгвістичних енциклопедій за темою заняття.</p> <p>3 год.</p>	3 т.

			К.: Вид-во "Українська енциклопедія" ім.М.П.Бажана , 2004.		
4 т. 2 год.	<p>Тема практичного заняття 2: Погляди на природу мови та її походження. Функції мови. Закономірності розвитку мов.</p> <p>1. Концепції природи мови:</p> <ul style="list-style-type: none"> • біологічна (натуралістична) • психологічна • соціальна.. <p>2. Гіпотези походження мови:</p> <ul style="list-style-type: none"> • божественна • звуконаслідувальна • звукосимволічна • вигукова • соціального договору • трудових вигуків • трудова • жестів. <p>Теорії моногенезу та полігенезу.</p> <p>3. Функції мови:</p> <ul style="list-style-type: none"> • комунікативна • мислетворча (когнітивна) • репрезентативна (номінативна) • акумулятивна • фатична • волонтактивна • емотивна • експресивна • естетична • метамовна <p>4. Закономірності розвитку мов: Зовнішні та внутрішні причини мовних змін.</p>	практичне заняття	<p>Карпенко Ю.О. Вступ до мовознавства: Підручник. – К.: Одеса: Либідь, 1991.– С. 28-38, 187-202.</p> <p>Кочерган М.П. Вступ до мовознавства: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. – К.: Видавничий центр «Академія», 2006. – С.18-22, 26-29, 39-55.</p> <p>Бевзенко С.П. Вступ до мовознавства: Короткий нарис: Навч. посібник. – К.: Вища школа, 2006.</p> <p>Дрогомирецький П.П., Пена Л.І. Вступ до мовознавства: Навч.-методичний посібник. – Івано-Франківськ: Фоліант, 2015.</p> <p>Ющук І.П. Вступ до мовознавства: Навч. посібник. – К.: Рута, 2000.</p> <p>Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія. – Полтава: Довкілля-К, 2010.</p> <p>Українська мова: енциклопедія / НАН України, Ін-т мовознав. ім.О.О.Потебні, Ін-т укр. мови; редкол.: В. М. Русанівський [та ін.]. – К.: Вид-во "Українська енциклопедія" ім.М.П.Бажана , 2004.</p>	<p>Укладання глосарію лінгвістичних термінів:</p> <p><i>концепції природи мови: біологічна (натуралістична), психологічна, соціальна;</i></p> <p><i>гіпотези походження мови: божественна, звуконаслідувальна, звукосимволічна, вигукова, соціального договору, трудових вигуків, трудова, жестів;</i></p> <p><i>функції мови: комунікативна, мислетворча (когнітивна), репрезентативна (номінативна), акумулятивна, фатична, волонтактивна, емотивна, експресивна, естетична, метамовна;</i></p> <p><i>теорії моногенезу, полігенезу. інтеграція, диференціація мов; субстрат, суперстрат;</i></p> <p><i>піджини, креольські мови; міжнародні мови, штучні мови.</i></p> <p>4 год.</p>	4 т.

	<p>Основні процеси розвитку мов:</p> <ul style="list-style-type: none"> • інтеграція • диференціація <p>Схрещення мов:</p> <ul style="list-style-type: none"> • субстрат • суперстрат <p>5. Мови міжетнічного спілкування:</p> <ul style="list-style-type: none"> • спрощені мови (піджини) • міжнародні мови • штучні мови. 				
5 т. 2 год.	<p>Тема лекції 3: Мова і мислення. Мова як системно-структурне утворення. Письмо як особлива знакова система.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зв'язок мови і мислення. Вербальне та невербальне мислення. 2. Поняття «мова», «мовлення», «мовленнєва діяльність». Ознаки, за якими розмежовують мову і мовлення. 3. Мова як універсальна знакова система. 4. Система та структура мови. 5. Письмо як система комунікації. Етапи і форми розвитку письма. 6. Графіка: <ul style="list-style-type: none"> • складовий принцип графіки • сім'ї алфавітів. • види букв за співвідношенням зі звуками. 	лекція	<p>Сосюр Ф. де. Курс загальної лінгвістики. – К.: Основи, 1998. – С. 86-101.</p> <p>Карпенко Ю.О. Вступ до мовознавства: Підручник. – К.; Одеса: Либідь, 1991.– С. 38-48, 246-258.</p> <p>Кочерган М.П. Вступ до мовознавства: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. – К.: Видавничий центр «Академія», 2006. – С.29-34, 164-180, 211-213.</p> <p>Кочерган М.П. Загальне мовознавство: Підручник. – К.: Видавничий центр «Академія», 2006. – С. 168-171, 175-179, 194-197, 200-217.</p> <p>Бевзенко С.П. Вступ до мовознавства: Короткий нарис: Навч. посібник. – К.: Вища школа, 2006.</p> <p>Брайчевський М. Походження слов'янської писемності. – К., 1998.</p> <p>Дрогомирецький П.П., Пена Л.І. Вступ до мовознавства:</p>	<p>Опрацювання підручників, навчальних посібників та лінгвістичних енциклопедій за темою заняття.</p> <p>Законспектувати основні положення розділів «Природа лінгвістичного знака» і «Незмінність та мінливість знака» з праці Ф. де Сосюра «Курс загальної лінгвістики» (К.: Основи, 1998. – С.86-101).</p> <p>3 год.</p>	5 т.

			<p>Навч.-методичний посібник. – Івано-Франківськ: Фоліант, 2015.</p> <p>Ющук І.П. Вступ до мовознавства: Навч. посібник. – К.: Рута, 2000.</p> <p>Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія. – Полтава: Довкілля-К, 2010.</p> <p>Українська мова: енциклопедія / НАН України, Ін-т мовознав. ім.О.О.Потебні, Ін-т укр. мови; редкол.: В. М. Русанівський [та ін.]. – К.: Вид-во "Українська енциклопедія" ім.М.П.Бажана, 2004.</p>		
6 т. 2 год.	<p>Тема практичного заняття 3: Мова і мислення. Мова і мовлення. Мова як системно-структурне утворення. Письмо як особлива знакова система.</p> <ol style="list-style-type: none"> Зв'язок мови і мислення. Вербальне та невербальне мислення. Поняття «мова», «мовлення», «мовленнєва діяльність». Ознаки, за якими розмежовують мову і мовлення. Мова як універсальна знакова система: <ul style="list-style-type: none"> основні ознаки знака типологія знаків своєрідність мови як знакової системи знаковість і одиниці мови. Система та структура мови: <ul style="list-style-type: none"> поняття «система», «структура» системний характер мови 	практичне заняття	<p>Сосюр Ф. де. Курс загальної лінгвістики. – К.: Основи, 1998. – С. 86-101.</p> <p>Карпенко Ю.О. Вступ до мовознавства: Підручник. – К.; Одеса: Либідь, 1991.– С. 38-48, 246-258.</p> <p>Кочерган М.П. Вступ до мовознавства: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. – К.: Видавничий центр «Академія», 2006. – С.29-34, 164-180, 211-213.</p> <p>Кочерган М.П. Загальне мовознавство: Підручник. – К.: Видавничий центр «Академія», 2006. – С. 168-171, 175-179, 194-197, 200-217.</p> <p>Бевзенко С.П. Вступ до мовознавства: Короткий нарис: Навч. посібник. – К.:</p>	<p>Укладання глосарію лінгвістичних термінів:</p> <p><i>типи мислення: чуттєво-образне, технічне, поняттєве;</i></p> <p><i>мова, мовлення, мовленнєва діяльність;</i></p> <p><i>знак, знаки-індекси, знаки-копії, знаки-сигнали, знаки-символи;</i></p> <p><i>система, структура;</i></p> <p><i>рівні мови: фонологічний, морфологічний, лексико-семантичний, синтаксичний; морфонологічний, словотвірний, фразеологічний;</i></p> <p><i>парадигматичні, синтагматичні, ієрархічні відношення;</i></p> <p><i>письмо: предметне, піктографічне, ідеографічне (ієрогліфічне), фонографічне:</i></p>	6 т.

	<ul style="list-style-type: none"> • основні мовні рівні та їх одиниці • проміжні мовні рівні • парадигматичні, синтагматичні й ієрархічні відношення між мовними одиницями. <p>5. Письмо як система комунікації. Етапи і форми розвитку письма:</p> <ul style="list-style-type: none"> • предметне письмо • піктографічне письмо • ідеографічне (ієрогліфічне) письмо • фонографічне письмо: <ul style="list-style-type: none"> • складове (силабічне) • консонантне • буквено-звукове <p>Походження латиниці та кирилиці.</p> <p>6. Графіка:</p> <ul style="list-style-type: none"> • складовий принцип графіки • сім'ї алфавітів • види букв за співвідношенням зі звуками. 		<p>Вища школа, 2006. Брайчевський М. Походження слов'янської писемності. – К., 1998. Дрогомирецький П.П., Пена Л.І. Вступ до мовознавства: Навч.-методичний посібник. – Івано-Франківськ: Фоліант, 2015. Юшук І.П. Вступ до мовознавства: Навч. посібник. – К.: Рута, 2000.</p> <p>Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія. – Полтава: Довкілля-К, 2010. Українська мова: енциклопедія / НАН України, Ін-т мовознав. ім.О.О.Потебні, Ін-т укр. мови; редкол.: В. М. Русанівський [та ін.]. – К.: Вид-во "Українська енциклопедія" ім.М.П.Бажана, 2004.</p>	<p><i>складове (силабічне), консонантне, буквено-звукове; латиниця, кирилиця; графіка, складовий принцип графіки; алфавіт, буква, лігатура, діакритичний знак.</i></p> <p>Підготовка до модульної контрольної роботи.</p> <p>4 год.</p>	
МОДУЛЬ II. Змістовий модуль 2. Фонетика. Лексикологія. Граматика. Класифікації мов світу.					
7 т. 2 год.	<p>Тема лекції 4: Фонетика. Фонологія.</p> <p>1. Предмет і завдання фонетики. Аспекти вивчення звуків мовлення.</p> <p>2. Артикуляційна фонетика:</p> <ul style="list-style-type: none"> • мовленнєвий апарат, активні та пасивні органи мовлення • відмінність між голосними і приголосними звуками. <p>Параметри класифікації голосних і приголосних звуків у мовах світу.</p> <p>3. Фонетичне членування мовленнєвого</p>	лекція	<p>Карпенко Ю.О. Вступ до мовознавства: Підручник. – К.; Одеса: Либідь, 1991.– С. 52-93. Кочерган М.П. Вступ до мовознавства: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. – К.: Видавничий центр «Академія», 2006. – С. 102-163. Бевзенко С.П. Вступ до</p>	<p>Ознайомитися з таблицями артикуляційної класифікації голосних і приголосних звуків у мовах світу (Кочерган М.П. Вступ до мовознавства: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих закладів освіти. – К.: Видавничий центр «Академія», 2001. С. 111, 118). Навести приклади з мови спеціалізації.</p>	7 т.

	<p>потокі:</p> <ul style="list-style-type: none"> • звук • склад • фонетичне слово • такт • фраза. <p>4. Просодичні засоби. Наголос. Інтенація, її компоненти.</p> <p>5. Фонетичні процеси: Позиційні звукові зміни. Комбінаторні звукові зміни.</p> <p>6. Фонологія. Поняття фонем. Відмінність між фонемою та звуком. Диференційні та інтегральні ознаки фонем.</p> <p>7. Фонологічні системи мов світу (співвідношення голосних і приголосних фонем). Сильні та слабкі позиції фонем. Алофони (варіанти, варіації) фонем.</p>		<p>мовознавства: Короткий нарис: Навч. посібник. – К.: Вища школа, 2006. Дрогомирецький П.П., Пена Л.І. Вступ до мовознавства: Навч.-методичний посібник. – Івано-Франківськ: Фоліант, 2015. Ющук І.П. Вступ до мовознавства: Навч. посібник. – К.: Рута, 2000.</p> <p>Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія. – Полтава: Довкілля-К, 2010. Українська мова: енциклопедія / НАН України, Ін-т мовознав. ім.О.О.Потебні, Ін-т укр. мови; редкол.: В. М. Русанівський [та ін.]. – К.: Вид-во "Українська енциклопедія" ім.М.П.Бажана, 2004.</p>	<p>Самостійно опрацювати питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сонорна теорія складу. 2. Типи складів за структурою: <ul style="list-style-type: none"> • відкриті – закриті • неприкриті – прикриті. 3. Опозиції фонем: <ul style="list-style-type: none"> • привативні • градуальні • еквіполентні • корелятивні. <p>4 год.</p>	
<p>8 т. 2 год.</p>	<p>Тема практичного заняття 4: Артикуляційна фонетика. Фонетичні одиниці та просодичні засоби. Фонологія.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет і завдання фонетики. Аспекти вивчення звуків мовлення: <ul style="list-style-type: none"> • акустичний (фізичний) • артикуляційний (анатомо-фізіологічний) • функціональний (лінгвістичний) • перцептивний. 2. Артикуляційна фонетика. Параметри класифікації голосних звуків 	<p>практичне заняття</p>	<p>Карпенко Ю.О. Вступ до мовознавства: Підручник. – К.; Одеса: Либідь, 1991.– С. 52-93. Кочерган М.П. Вступ до мовознавства: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. – К.: Видавничий центр «Академія», 2006. – С. 102-163.</p> <p>Бевзенко С.П. Вступ до мовознавства: Короткий нарис: Навч. посібник. – К.:</p>	<p>Укладання глосарію лінгвістичних термінів: <i>фонетика;</i> <i>акустичний (фізичний),</i> <i>артикуляційний (анатомо-фізіологічний),</i> <i>функціональний (лінгвістичний),</i> <i>перцептивний</i> <i>аспекти вивчення звуків мовлення;</i> <i>артикуляція; активні, пасивні органи мовлення;</i> <i>голосні, приголосні звуки;</i> <i>піднесення голосного; ряд</i></p>	<p>8 т.</p>

	<p>у мовах світу:</p> <ul style="list-style-type: none"> • за піднесенням язика (високе, середнє, низьке піднесення) • за рядом (передній, середній, задній ряд) • за положенням губ (лабіалізовані (огублені) – нелабіалізовані) • за положенням м'якого піднебіння (ротові – носові) • за тривалістю звучання (довгі – короткі). <p>3. Параметри класифікації приголосних звуків у мовах світу:</p> <ul style="list-style-type: none"> • за співвідношенням голосу і шуму (сонорні, шумні (дзвінки – глухі)) • за місцем творення (губні, язикові, язичкові (увулярні), глоткові (фарингальні), гортанні (ларингальні)) • за способом творення (зімкнені (проривні), зімкнено-прохідні, щільні (фрикативні), африкати) • за додатковою артикуляцією (тверді, м'які, аспірати (придихові)) • за тривалістю артикуляції (довгі – короткі). <p>4. Фонетичне членування мовленнєвого потоку:</p> <ul style="list-style-type: none"> • звук • склад • фонетичне слово • такт • фраза. 		<p>Вища школа, 2006. Дрогомирецький П.П., Пена Л.І. Вступ до мовознавства: Навч.-методичний посібник. – Івано-Франківськ: Фоліант, 2015. Ющук І.П. Вступ до мовознавства: Навч. посібник. – К.: Рута, 2000.</p> <p>Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія. – Полтава: Довкілля-К, 2010. Українська мова: енциклопедія / НАН України, Ін-т мовознав. ім.О.О.Потебні, Ін-т укр. мови; редкол.: В. М. Русанівський [та ін.]. – К.: Вид-во "Українська енциклопедія" ім.М.П.Бажана, 2004.</p>	<p><i>голосного;</i> <i>лабіалізовані (огублені) голосні;</i> <i>носові голосні; довгі, короткі голосні;</i> <i>приголосні сонорні, шумні (дзвінки, глухі);</i> <i>місце творення приголосного: губні, язикові, язичкові (увулярні), глоткові (фарингальні), гортанні (ларингальні) приголосні;</i> <i>спосіб творення приголосного: зімкнені (проривні), щільні (фрикативні), зімкнено-прохідні приголосні, африкати;</i> <i>тверді, м'які приголосні; аспірати (придихові);</i> <i>звук, склад, фонетичне слово, такт, фраза;</i> <i>складотворчий звук;</i> <i>просодичні засоби; наголос, інтонація;</i> <i>словесний наголос: динамічний (силовий), музикальний (тонічний), кількісний (квантитативний);</i> <i>проклітики, енклітики;</i> <i>позиційні звукові зміни: редуція голосних (кількісна, якісна), оглушення дзвінких приголосних, протеза;</i> <i>комбінаторні звукові зміни: акомодация, асиміляція, дисиміляція, гаплогія, дієреза, епентеза, метатеза, субституція;</i></p>	
--	---	--	--	--	--

	<p>Складотворчі звуки у мовах світу.</p> <p>5. Просодичні засоби. Наголос. Типи словесного наголосу в мовах світу:</p> <ul style="list-style-type: none"> • динамічний (силовий) • музикальний (тонічний) • кількісний (квантитативний). <p>Проклітики, енклітики. Інтонація, її компоненти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • мелодика • інтенсивність • паузи • темп • тембр мовлення. <p>6. Фонетичні процеси. Позиційні звукові зміни:</p> <ul style="list-style-type: none"> • редукція голосних (кількісна, якісна) • оглушення дзвінких приголосних • протеза. <p>Комбінаторні звукові зміни:</p> <ul style="list-style-type: none"> • акомодация • асиміляція: • дисиміляція • гаплогія • дієреза • епентеза • метатеза • субституція. <p>7. Фонологія.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Поняття фонем. Відмінність між фонемою та звуком. • Диференційні та інтегральні ознаки фонем. 			<p><i>фонологія; фонема; диференційні, інтегральні ознаки фонем; сильні, слабкі позиції фонем; алофони: варіації, варіанти фонем.</i></p> <p>4 год.</p>	
--	--	--	--	---	--

	<ul style="list-style-type: none"> • Фонологічні системи мов світу (співвідношення голосних і приголосних фонем). • Сильні та слабкі позиції фонем. Алофони (варіанти, варіації) фонем. 				
9 т. 2 год.	<p>Тема лекції 5: Лексикологія. Фразеологія.</p> <p>1. Предмет лексикології, її розділи. Слово як об'єкт вивчення лексикології. Основні ознаки слова. Типи слів за способом номінації. Терміни «слово» і «лексема»: співвідношення.</p> <p>2. Лексичне значення слова. Співвідношення лексичного значення і поняття. Типи лексичних значень слова.</p> <p>3. Полісемія (багатозначність) слова. Способи перенесення назви: <ul style="list-style-type: none"> • за подібністю (метафора) • за функцією • за суміщенням (метонімія, синекдоха) Елементи семантичної структури слова: семема (лексико-семантичний варіант), архісема, диференційні семи.</p> <p>4. Омоніми. Класифікація омонімів. Міжмовні омоніми.</p> <p>5. Синоніми. Синонімічний ряд. Домінанта. Класифікація синонімів. Гіпероніми, гіпоніми.</p> <p>6. Антоніми. Класифікація антонімів.</p>	лекція	<p>Карпенко Ю.О. Вступ до мовознавства: Підручник. – К.; Одеса: Либідь, 1991.– С. 94-135, 207-218.</p> <p>Кочерган М.П. Вступ до мовознавства: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. – К.: Видавничий центр «Академія», 2006. – С. 181-261.</p> <p>Бевзенко С.П. Вступ до мовознавства: Короткий нарис: Навч. посібник. – К.: Вища школа, 2006.</p> <p>Дрогомирецький П.П., Пена Л.І. Вступ до мовознавства: Навч.-методичний посібник. – Івано-Франківськ: Фоліант, 2015.</p> <p>Ющук І.П. Вступ до мовознавства: Навч. посібник. – К.: Рута, 2000.</p> <p>Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія. – Полтава: Довкілля-К, 2010.</p> <p>Українська мова: енциклопедія / НАН України, Ін-т мовознав. ім.О.О.Потебні, Ін-т укр. мови; редкол.: В. М. Русанівський [та ін.]. – К.: Вид-во "Українська енциклопедія"</p>	<p>Самостійно опрацювати питання:</p> <p>1. Парадигматичні об'єднання у лексиці:</p> <ul style="list-style-type: none"> • лексико-семантичне поле • лексико-семантична група. <p>2. Способи запозичень:</p> <ul style="list-style-type: none"> • прями – опосередковані • усні – писемні • матеріальні запозичення – кальки. <p>2. Етимологія. Внутрішня форма слова (мотивованість). Деетимологізація. Народна етимологія.</p> <p>4 год.</p>	9 т.

	<p>Конверсиви. Енантіосемія.</p> <p>7. Фразеологія. Різниця між фразеологічними та вільними словосполученнями. Класифікація фразеологізмів.</p>		ім.М.П.Бажана, 2004.		
10 т. 2 год.	<p>Тема практичного заняття 5: Лексикологія. Фразеологія.</p> <p>1. Предмет лексикології, її розділи. Слово як об'єкт вивчення лексикології. Основні ознаки слова. Відмінність слова від морфеми та словосполучення. Типи слів за способом номінації:</p> <ul style="list-style-type: none"> повнозначні вказівні службові вигуківі. <p>Терміни «слово» і «лексема»: співвідношення.</p> <p>2. Лексичне значення слова. Співвідношення лексичного значення і поняття. Типи лексичних значень слова:</p> <ul style="list-style-type: none"> денотативне сигніфікативне конотативне; пряме (первинне) – переносне (вторинне, похідне) узуальне – контекстуальне вільне – зв'язане. <p>3. Полісемія (багатозначність) слова. Способи перенесення назви:</p> <ul style="list-style-type: none"> за подібністю (метафора) 	практичне заняття	<p>Карпенко Ю.О. Вступ до мовознавства: Підручник. – К.; Одеса: Либідь, 1991.– С. 94-135, 207-218.</p> <p>Кочерган М.П. Вступ до мовознавства: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. – К.: Видавничий центр «Академія», 2006. – С. 181-261.</p> <p>Бевзенко С.П. Вступ до мовознавства: Короткий нарис: Навч. посібник. – К.: Вища школа, 2006.</p> <p>Дрогомирецький П.П., Пена Л.І. Вступ до мовознавства: Навч.-методичний посібник. – Івано-Франківськ: Фоліант, 2015.</p> <p>Ющук І.П. Вступ до мовознавства: Навч. посібник. – К.: Рута, 2000.</p> <p>Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія. – Полтава: Довкілля-К, 2010.</p> <p>Українська мова: енциклопедія / НАН України, Ін-т мовознав. ім.О.О.Потебні, Ін-т укр. мови; редкол.: В. М. Русанівський [та ін.]. – К.: Вид-во "Українська енциклопедія"</p>	<p>Укладання глосарію лінгвістичних термінів:</p> <p>лексикологія; семасіологія, ономасіологія; слово; лексема;</p> <p>типи слів за способом номінації: повнозначні, вказівні, службові, вигуківі;</p> <p>лексичне значення слова: денотативне, сигніфікативне, конотативне; пряме (первинне), переносне (вторинне, похідне); узуальне, контекстуальне; вільне, зв'язане: фразеологічно зв'язане, синтаксично зумовлене, конструктивно зумовлене; полісемія (багатозначність) слова;</p> <p>способи перенесення назви: за подібністю (метафора), за функцією, за суміжністю (метонімія, синекдоха); семема (лексико-семантичний варіант), архісема, диференційні семи;</p> <p>омонім; омофони, омографи, омоформи;</p>	10 т.

	<ul style="list-style-type: none"> • за функцією • за суміщенням (метонімія, синекдоха) <p>Елементи семантичної структури слова: семема (лексико-семантичний варіант), архісема, диференційні семи.</p> <p>4. Омоніми. Класифікація омонімів:</p> <ul style="list-style-type: none"> • омофони • омографи • омоформи. <p>Міжмовні омоніми.</p> <p>5. Синоніми. Синонімічний ряд. Домінанта. Класифікація синонімів:</p> <ul style="list-style-type: none"> • абсолютні - часткові • семантичні (ідеографічні) • стилістичні • семантико-стилістичні. <p>Гіпероніми, гіпоніми.</p> <p>6. Антоніми. Класифікація антонімів:</p> <ul style="list-style-type: none"> • контрарні • комплементарні • контрадикторні • векторні. <p>Конверсиви. Енантіосемія.</p> <p>7. Фразеологія. Різниця між фразеологічними та вільними словосполученнями. Класифікація фразеологізмів:</p> <ul style="list-style-type: none"> • фразеологічні зрощення (ідіоми) 		<p>ім.М.П.Бажана , 2004.</p>	<p><i>міжмовні омоніми; пароніми; синонім, синонімічний ряд, домінанта; абсолютні, часткові; семантичні (ідеографічні), стилістичні, семантико-стилістичні синоніми; гіперонім, гіпонім; антонім; контрарні, комплементарні, контрадикторні, векторні антоніми; конверсиви; енантіосемія; фразеологія; фразеологізм; фразеологічні зрощення (ідіоми), єдності, сполучення, вирази.</i></p> <p>4 год.</p>	
--	---	--	------------------------------	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> • фразеологічні єдності • фразеологічні сполучення • фразеологічні вирази. 				
11 т. 2 год.	<p>Тема лекції 6: Граматика: Морфологія.</p> <p>1. Предмет граматики. Розділи граматики:</p> <ul style="list-style-type: none"> • морфологія • синтаксис. <p>Основні одиниці морфологічного та синтаксичного рівнів мови. Проміжний словотвірний рівень.</p> <p>2. Граматичне значення. План змісту і план вираження у граматиці. Відмінність граматичного значення від лексичного.</p> <p>Типи граматичних значень.</p> <p>3. Граматична форма слова. Типи граматичних форм. Парадигма.</p> <p>4. Граматичний спосіб. Способи вираження граматичних значень:</p> <ul style="list-style-type: none"> • синтетичні. • аналітичні. <p>5. Граматична категорія. Відмінність між граматичними і поняттєвими категоріями. Типи граматичних категорій.</p> <p>6. Частини мови. Критерії виділення частин мови. Система частин мови у мовах світу.</p>	лекція	<p>Карпенко Ю.О. Вступ до мовознавства: Підручник. – К.; Одеса: Либідь, 1991.– С.136-172,</p> <p>Кочерган М.П. Вступ до мовознавства: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. – К.: Видавничий центр «Академія», 2006. – С.262-306.</p> <p>Бевзенко С.П. Вступ до мовознавства: Короткий нарис: Навч. посібник. – К.: Вища школа, 2006.</p> <p>Дрогомирецький П.П., Пена Л.І. Вступ до мовознавства: Навч.-методичний посібник. – Івано-Франківськ: Фоліант, 2015.</p> <p>Ющук І.П. Вступ до мовознавства: Навч. посібник. – К.: Рута, 2000.</p> <p>Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія. – Полтава: Довкілля-К, 2010.</p> <p>Українська мова: енциклопедія / НАН України, Ін-т мовознав. ім.О.О.Потебні, Ін-т укр. мови; редкол.: В. М. Русанівський [та ін.]. – К.: Вид-во "Українська енциклопедія" ім.М.П.Бажана, 2004.</p>	<p>Опрацювання підручників, навчальних посібників та лінгвістичних енциклопедій за темою заняття.</p> <p>Самостійно опрацювати питання:</p> <p>1. Види морфем. Сегментні морфеми:</p> <ul style="list-style-type: none"> • корінь • афікси: • префікс • суфікс • флексія • постфікс • інтерфікс • інфікс • конфікс (циркумфікс) • трансфікс. <p>2. Несегментні морфеми:</p> <ul style="list-style-type: none"> • нульові • суперсегментні: • морфеми наголосу • морфеми тону. <p>3. Формотворчі та словотворчі афікси.</p> <p>3 год.</p>	11 т.
12 т.	Тема практичного заняття 6: Морфологія.	практичне	Карпенко Ю.О. Вступ до мовознавства: Підручник. –	Укладання глосарію лінгвістичних	12 т.

<p>2 год.</p>	<p>1. Предмет граматики. Розділи граматики:</p> <ul style="list-style-type: none"> • морфологія • синтаксис. <p>Основні одиниці морфологічного та синтаксичного рівнів мови. Проміжний словотвірний рівень.</p> <p>2. Граматичне значення. План змісту і план вираження у граматиці. Відмінність граматичного значення від лексичного. Типи граматичних значень:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дериваційні • реляційні • модальні. <p>3. Граматична форма слова. Типи граматичних форм:</p> <ul style="list-style-type: none"> • синтетичні • аналітичні. <p>Парадигма.</p> <p>4. Граматичний спосіб. Способи вираження граматичних значень. Синтетичні:</p> <ul style="list-style-type: none"> • афіксація • чергування (внутрішня флексія) • словоскладення • редуплікація • суплетивізм • наголос. <p>Аналітичні:</p> <ul style="list-style-type: none"> • спосіб службових слів 	<p>заняття</p>	<p>К.; Одеса: Либідь, 1991.– С.136-172, Кочерган М.П. Вступ до мовознавства: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. – К.: Видавничий центр «Академія», 2006. – С.262-306.</p> <p>Бевзенко С.П. Вступ до мовознавства: Короткий нарис: Навч. посібник. – К.: Вища школа, 2006. Дрогомирецький П.П., Пена Л.І. Вступ до мовознавства: Навч.-методичний посібник. – Івано-Франківськ: Фоліант, 2015. Ющук І.П. Вступ до мовознавства: Навч. посібник. – К.: Рута, 2000.</p> <p>Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія. – Полтава: Довкілля-К, 2010. Українська мова: енциклопедія / НАН України, Ін-т мовознав. ім.О.О.Потебні, Ін-т укр. мови; редкол.: В. М. Русанівський [та ін.]. – К.: Вид-во "Українська енциклопедія" ім.М.П.Бажана, 2004.</p>	<p>термінів: <i>граматика;</i> <i>морфологія; синтаксис; словотвір (дериватологія);</i> <i>граматичне значення; дериваційні, реляційні, модальні значення;</i> <i>граматична форма слова;</i> <i>синтетичні форми; аналітичні форми;</i> <i>парадигма;</i> <i>граматичний спосіб;</i> <i>синтетичні способи вираження граматичних значень:</i> <i>афіксація; чергування (внутрішня флексія); словоскладення;</i> <i>редуплікація; суплетивізм;</i> <i>наголос;</i> <i>аналітичні способи вираження граматичних значень:</i> <i>спосіб службових слів; спосіб порядку слів; спосіб інтонації;</i> <i>граматична категорія;</i> <i>морфологічні категорії:</i> <i>класифікаційні (дериваційні), словозмінні (релятивні);</i> <i>синтаксичні категорії;</i> <i>категорія роду, числа, відмінка, означеності/неозначеності, ступеня порівняння, виду, часу, способу, стану, особи;</i> <i>частини мови;</i> <i>семантичний, морфологічний, синтаксичний, словотвірний критерії виділення частин мови.</i></p>	
-------------------	--	----------------	---	---	--

	<ul style="list-style-type: none"> • спосіб порядку слів • спосіб інтонації. <p>5. Граматична категорія. Відмінність між граматичними і поняттєвими категоріями. Типи граматичних категорій:</p> <ul style="list-style-type: none"> • морфологічні: <ul style="list-style-type: none"> • класифікаційні (дериваційні) • словозмінні (релятивні) • синтаксичні. <p>6. Частини мови. Критерії виділення частин мови:</p> <ul style="list-style-type: none"> • семантичний • морфологічний • синтаксичний • словотвірний. <p>Система частин мови у мовах світу.</p>			4 год.		
13 т. 2 год.	<p>Тема лекції 7: Граматика: Синтаксис.</p> <p>1. Словосполучення як об'єкт вивчення синтагматичного синтаксису. Типи словосполучень:</p> <ul style="list-style-type: none"> • за кількістю компонентів • за типом синтаксичного зв'язку • за частиномовною належністю головного слова • за ступенем семантичної спаяності компонентів • за типом смислових відношень. <p>2. Типи синтаксичних зв'язків слів у мовах світу.</p> <p>3. Речення як основна одиниця синтаксичного рівня. Ознаки речення.</p>	лекція	<p>Карпенко Ю.О. Вступ до мовознавства: Підручник. – К.; Одеса: Либідь, 1991.– С.173-184.</p> <p>Кочерган М.П. Вступ до мовознавства: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. – К.: Видавничий центр «Академія», 2006. – С.307-320.</p> <p>Кочерган М.П. Загальне мовознавство: Підручник. – К.: Видавничий центр «Академія», 2006. – С. 248-252, 260-261.</p> <p>Бевзенко С.П. Вступ до мовознавства: Короткий нарис: Навч. посібник. – К.: Вища школа, 2006.</p>	Опрацювання підручників, навчальних посібників та лінгвістичних енциклопедій за темою заняття.	3 год.	13 т.

	<p>Речення (структурна модель) як одиниця мови, висловлення як його вираження у мовленні.</p> <p>4. Типи речень:</p> <ul style="list-style-type: none"> • за структурою • за метою висловлювання • за характером відношення до дійсності • за емоційним забарвленням. <p>5. Актуальне членування речення. Засоби темо-рематичного членування.</p>		<p>Дрогомирецький П.П., Пена Л.І. Вступ до мовознавства: Навч.-методичний посібник. – Івано-Франківськ: Фоліант, 2015.</p> <p>Ющук І.П. Вступ до мовознавства: Навч. посібник. – К.: Рута, 2000.</p> <p>Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія. – Полтава: Довкілля-К, 2010.</p> <p>Українська мова: енциклопедія / НАН України, Ін-т мовознав. ім.О.О.Потебні, Ін-т укр. мови; редкол.: В. М. Русанівський [та ін.]. – К.: Вид-во "Українська енциклопедія" ім.М.П.Бажана, 2004.</p>		
14 т. 2 год.	<p>Тема практичного заняття 7: Синтаксис.</p> <p>1. Словосполучення як об'єкт вивчення синтагматичного синтаксису.</p> <p>Типи словосполучень:</p> <ul style="list-style-type: none"> • за кількістю компонентів: <ul style="list-style-type: none"> • двочленні • багаточленні • за типом синтаксичного зв'язку: <ul style="list-style-type: none"> • сурядні • підрядні • за частиномовною належністю головного слова: <ul style="list-style-type: none"> • іменні • дієслівні • прислівникові • за ступенем семантичної спаяності компонентів: 	практичне заняття	<p>Карпенко Ю.О. Вступ до мовознавства: Підручник. – К.; Одеса: Либідь, 1991.– С.173-184.</p> <p>Кочерган М.П. Вступ до мовознавства: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. – К.: Видавничий центр «Академія», 2006. – С.307-320.</p> <p>Кочерган М.П. Загальне мовознавство: Підручник. – К.: Видавничий центр «Академія», 2006. – С. 248-252, 260-261.</p> <p>Бевзенко С.П. Вступ до мовознавства: Короткий нарис: Навч. посібник. – К.: Вища школа, 2006.</p> <p>Дрогомирецький П.П., Пена Л.І. Вступ до мовознавства:</p>	<p>Укладання глосарію лінгвістичних термінів:</p> <p><i>словосполучення;</i></p> <p><i>типи словосполучень: двочленні, багаточленні;</i></p> <p><i>сурядні, підрядні;</i></p> <p><i>іменні, дієслівні, прислівникові;</i></p> <p><i>синтаксично вільні, синтаксично зв'язані;</i></p> <p><i>атрибутивні, об'єктні, суб'єктні, обставинні, комплетивні;</i></p> <p><i>типи синтаксичних зв'язків слів:</i></p> <p><i>предикативний зв'язок (координація);</i></p> <p><i>сурядний зв'язок;</i></p> <p><i>підрядний зв'язок: узгодження, керування, прилягання;</i></p> <p><i>тяжіння, замикання, ізафет,</i></p>	14 т.

	<ul style="list-style-type: none"> • синтаксично вільні • синтаксично зв'язані <p>• за типом смислових відношень:</p> <ul style="list-style-type: none"> • атрибутивні • об'єктні • суб'єктні • обставинні • комплетивні. <p>2. Типи синтаксичних зв'язків слів у мовах світу:</p> <ul style="list-style-type: none"> • предикативний (координація) • сурядний • підрядний: <ul style="list-style-type: none"> • узгодження • керування • прилягання • тяжіння • замикання • ізафет • інкорпорація. <p>3. Речення як основна одиниця синтаксичного рівня. Ознаки речення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • комунікативність • предикативність • модальність • інтонаційна оформленість • структурна цілісність. <p>Речення (структурна модель) як одиниця мови, висловлення як його вираження у мовленні.</p> <p>4. Типи речень:</p> <ul style="list-style-type: none"> • за структурою: 		<p>Навч.-методичний посібник. – Івано-Франківськ: Фоліант, 2015.</p> <p>Ющук І.П. Вступ до мовознавства: Навч. посібник. – К.: Рута, 2000.</p> <p>Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія. – Полтава: Довкілля-К, 2010.</p> <p>Українська мова: енциклопедія / НАН України, Ін-т мовознав. ім.О.О.Потебні, Ін-т укр. мови; редкол.: В. М. Русанівський [та ін.]. – К.: Вид-во "Українська енциклопедія" ім.М.П.Бажана, 2004.</p>	<p><i>інкорпорація;</i> <i>речення; висловлення;</i> <i>ознаки речення:</i> <i>комунікативність;</i> <i>предикативність; модальність;</i> <i>інтонаційна оформленість;</i> <i>структурна цілісність;</i> <i>типи речень:</i> <i>прості: двоскладні, односкладні;</i> <i>поширені, непоширені; повні,</i> <i>неповні;</i> <i>складні: складносурядні,</i> <i>складнопідрядні;</i> <i>розповідні, питальні, спонукальні;</i> <i>стверджувальні, заперечні;</i> <i>окличні, неокличні;</i> <i>актуальне членування речення;</i> <i>тема, рема.</i></p> <p>4 год.</p>	
--	--	--	--	---	--

	<ul style="list-style-type: none"> • прості: двоскладні – односкладні поширені – непоширені повні – неповні • складні: складносурядні – складнопідрядні • за метою висловлювання: <ul style="list-style-type: none"> • розповідні • питальні • спонукальні • за характером відношення до дійсності: <ul style="list-style-type: none"> • стверджувальні • заперечні • за емоційним забарвленням: <ul style="list-style-type: none"> • окличні • неокличні. <p>5. Актуальне членування речення. Засоби темо-рематичного членування:</p> <ul style="list-style-type: none"> • порядок слів • логічний наголос, інтонація, паузація • займенники, частки, артиклі. 				
15 т. 2 год.	<p>Тема лекції 8: Класифікації мов світу.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика мов світу. Класифікація мов за кількістю носіїв. 2. Класифікація мов за критерієм походження (генеалогічна класифікація). Розробники порівняльно-історичного методу: Ф.Бопп, Р.-К.Раск, О.Х.Востоков. Родовідне дерево А.Шлейхера. 3. Мовні сім'ї, групи, підгрупи. 	лекція	<p>Карпенко Ю.О. Вступ до мовознавства: Підручник. – К.; Одеса: Либідь, 1991.– С.225-245.</p> <p>Кочерган М.П. Вступ до мовознавства: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. – К.: Видавничий центр «Академія», 2006. – С.58-101, 321-332.</p> <p>Бевзенко С.П. Вступ до</p>	<p>Опрацювання підручників, навчальних посібників та лінгвістичних енциклопедій за темою заняття.</p> <p>3 год.</p>	15 т.

	<p>Найпоширеніші мовні сім'ї. Ізольовані мови.</p> <p>4. Класифікація мов за критерієм їх будови (типологічна класифікація). Розробники типологічної класифікації мов: Ф. і А.Шлегелі, В. фон Гумбольдт.</p> <p>5. Типи мов:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ізолятивні (кореневі) • аглютинативні • інкорпоративні (полісинтетичні) • флективні (синтетичні й аналітичні). 		<p>мовознавства: Короткий нарис: Навч. посібник. – К.: Вища школа, 2006. Дрогомирецький П.П., Пена Л.І. Вступ до мовознавства: Навч.-методичний посібник. – Івано-Франківськ: Фоліант, 2015. Левицький Ю. М. Мови світу: енциклопедичний довідник. – Львів, 1998. Ющук І.П. Вступ до мовознавства: Навч. посібник. – К.: Рута, 2000.</p> <p>Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія. – Полтава: Довкілля-К, 2010. Українська мова: енциклопедія / НАН України, Ін-т мовознав. ім.О.О.Потебні, Ін-т укр. мови; редкол.: В. М. Русанівський [та ін.]. – К.: Вид-во "Українська енциклопедія" ім.М.П.Бажана, 2004.</p>		
16 т. 2 год.	<p>Тема практичного заняття 8: Загальна характеристика мов світу. Генеалогічна класифікація мов. Типологічна класифікація мов.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика мов світу. Класифікація мов за кількістю носіїв. 2. Класифікація мов за критерієм походження (генеалогічна класифікація). Розробники порівняльно-історичного методу: Ф.Бопп, Р.-К.Раск, О.Х.Востоков. Родовідне дерево А.Шлейхера. 3. Мовні сім'ї, групи, підгрупи. 	практичне заняття	<p>Карпенко Ю.О. Вступ до мовознавства: Підручник. – К.; Одеса: Либідь, 1991.– С.225-245. Кочерган М.П. Вступ до мовознавства: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. – К.: Видавничий центр «Академія», 2006. – С.58-101, 321-332.</p> <p>Бевзенко С.П. Вступ до мовознавства: Короткий нарис: Навч. посібник. – К.: Вища школа, 2006. Дрогомирецький П.П., Пена</p>	<p>Укладання глосарію лінгвістичних термінів: <i>генеалогічна класифікація;</i> <i>мовна сім'я; мовна група; мовна підгрупа;</i> <i>індоєвропейська мовна сім'я;</i> <i>германська група (її підгрупи та мови);</i> <i>романська група (її підгрупи та мови);</i> <i>слов'янська група (її підгрупи та мови);</i> <i>типологічна класифікація;</i></p>	16 т.

	<p>Ізольовані мови. Характеристика індоєвропейської мовної сім'ї (слов'янська, германська, романська групи).</p> <p>4. Класифікація мов за критерієм їх будови (типологічна класифікація). Розробники типологічної класифікації мов: Ф. і А.Шлегелі, В. фон Гумбольдт.</p> <p>5. Типи мов:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ізолятивні (кореневі) • аглютинативні • інкорпоративні (полісинтетичні) • флективні (синтетичні й аналітичні). 	<p>Л.І. Вступ до мовознавства: Навч.-методичний посібник. – Івано-Франківськ: Фоліант, 2015. Левицький Ю. М. Мови світу: енциклопедичний довідник. – Львів, 1998. Ющук І.П. Вступ до мовознавства: Навч. посібник. – К.: Рута, 2000.</p> <p>Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія. – Полтава: Довкілля-К, 2010. Українська мова: енциклопедія / НАН України, Ін-т мовознав. ім.О.О.Потебні, Ін-т укр. мови; редкол.: В. М. Русанівський [та ін.]. – К.: Вид-во "Українська енциклопедія" ім.М.П.Бажана, 2004.</p>	<p><i>ізолятивні (кореневі) мови; аглютинативні мови; інкорпоративні (полісинтетичні) мови; флективні мови (синтетичні й аналітичні).</i></p> <p>Підготовка до модульної контрольної роботи.</p> <p>4 год.</p>	
--	--	---	--	--